СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 13. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 18. січня, 1926. VOL. XXXIV. No. 13. Jersey City, N. J., Monday, January 18. 1926. TREE CENTS

Сенатори домагаються вмішання уряду в углевий страйк

ВАШИНГТОН, 15. січня. — Група сенаторів під проводом д-ра Ковпленда внесла в сенаті резолюцію, яка домагається від президента безпроволочного вмішання в углевий страйк та його покінчення.

Президент Кулидж ще раз заявився проти такого вмішування уряду.

Зате секретар праці відбув в сій справі довші наради з членами конгресу, вибраними в углевім окрузі.

КОНГРЕС ПОТВЕРДЖУЄ ДОВЖНУ УГОДУ З ІТАЛІЄЮ.

ВАШИНГТОН, 15. січня. — Палата послів ухвалила нині 257 голосами проти 133 потвердити договір з Італією про сплату воєнних довгів.

Підчас дебати прочитано лист одного банкира, котрий писав, що банкова Фірма Моргана й Спілки брала від Італії за своє посередництво 4 й пів проценту.

ВІДКРИЛИ ВИСТАВНУ ДЕСТИЛЯРНЮ ГОРІВКИ.

НЮ ЙОРК, 15. січня. — Прогибіційні урядники відкрили тут в дільниці Бронкс пишно урядженну дестилярню горівок. Урядники признають, що їм ще досі не трафлялося стрічати так знаменито облаштовану фабрику муншайну. Фабрику й найдений в ній товар оцінюють на черть міліона долярів. Дестилярня доставляла лишень найдорожчих горівок.

БУРЯ ЗА ХАРАКТЕР „БАТЬКА ВІТЧИНИ".

НЮ ЙОРК, 15. січня.— Американський письменник Руперт Гюз потвердив нині на публичнім відчиті свої слова, сказані на недавних зборах Синів Революції в Вашингтоні, з яких виходилоби, що Джордж Вашингтон не був ніяким святцем, за якого його хочуть представити в шкільних підручниках, а се чоловік, який любив забавитися, пограти в карти, попити й погуляти. Підчас його промови одна присутна жінка обурилася на сі слова, зірвалася з місця й вийшла зі салі.

Деякі Американці собі пробували піднимати крик протесту проти слів автора, але заява правнука самого Джорджа Вашингтона збила їх видно з пантелику.

ОБСТРУКЦІЯ СЕНАТОРІВ ПРОТИ СВІТОВОГО СУДУ.

ВАШИНГТОН, 15. січня. — Коли нині прийшло до дебати над питанням приступлення до світового суду, сенатори противні сьому приступленню, почали виголошувати довжезні промови, щоби не допустити до слова прихильників приступлення. В сей спосіб вони заняли цілий день.

РОЗБІЖНІ ПОГЛЯДИ НА ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 15. січня. — Вейн Гвілер, голова Антисалунової Ліги, головної прогибіційної організації, видав з приводу 6-літньої річниці прогибіції, публичну заяву, в якій вихвалює прогибіцію як головну підпору американського добробуту й здоровля.

В НЮ Йорку зате говорив Бакнер, федеральний прокуратор, що Америка прогибіції ще не має, бо вона суха лишень на 10 процентів.

ПЕРЕРВАЛИ МОЛИТВУ, ЩОБИ ПОБИТИ ГОСТИЙ.

НЮ ЙОРК, 15. січня. — Родина італійських іміграптів Моска від довшого часу сильно клопочеться здоровлем брата мужа, котрого недавно забрано до шпиталю, недужого на небезпечну хоробу.

Нині вечером по вечері муж і жінка стали молитися за здоровля хорого, плачучи голосно та бючи поклони. Підчас сеї домашньої відправи до їх мешкання зайшов з відвідинами знакомий сусід зі своєю жінкою. Моска з женою, по вході гостий, далі молилися та били поклони. Нагло, немовби на даний знак, жена Моски схопилася зі землі, пірвала довжезний кухонний ніж та кинулася на гостий. Рівночасно її муж схопив за волосе жінку гостя. Заким нещасні гості вирвалися з хати, обоє були тяжко побиті, а муж мав глибокі рани від ножа в грудях і на лици.

Треба їх було відставити до шпиталю. Москів арештувала поліція та віддала їх під лікарські оглядини.

СПІЗНЕНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН, 15. січня. — Урядові обчислення смертий серед ветеранів великої війни показують, що смертельність серед них щораз більше зростає. Вмирає тепер по 480 людий в місяць. На сій основі уряд хоче жадати від конгресу нового обезпечення для бувших жовнірів великої війни.

ЖИВ ПЯТЬ ЛІТ НА ДЕРЕВІ.

МЕНЕСКЕН, Ню Джерзі, 15. січня. —Томас Огборн, 42-літний мущина, занятий в міському департаменті вулиць, жив через пять літ у буді, збудованій на дереві. Буда находилася 12 стіп над землею, і мала 7 стіп довжини, а 5 стіп ширини. В ній було просте ліжко, в якому властитель спав зимою і літом. Сими днями Огборн покинув своє мешкання на дереві та перенісся до мешкання, яке він виставив собі зараз під деревом.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

В січні сього року збірки призначені на Рідну Школу в Галичині.

Всі збірки посилати через;

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ДЕЩО ПРО ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ГЕРОЯ.

САН ФРАНЦИСКО, 14. січня. — Джан Торнтон Вашингтон, пра-пра-правнук Джорджа Вашингтона, „батька Америки", заявив у своїй промові до конвенції організації Сини Революції, що Джордж Вашингтон любив всякі забави, які лишень були популярні в його часи. Він курив, і танцював, грав в карти, і пив всякі напитки, і самий виробляв добрі горівки. „І він кляв як пан". Авреоля святости, яку деякі патріоти кладуть довкола його голови, йому зовсім не лицює. „Він був мущина, жовнір і пан під кождим зглядом".

ЗАГАЛЬНЕ ЗАЦІКАВЛЕННЄ БОРОТЬБОЮ ПІДДУБНОГО ЗІ ЗБИШКОМ.

Американські газети повні новинок, догадів та ворожб про, наближаючуся боротьбу межи Іваном Піддубним та Владком Збишком, що має відбутися в понеділок, 18. січня, в касарні 71-го полку в Ню Йорку.

Нюйорський денник „Сон", приміром пише:

„Іван Піддубний, український Одисей, вправлявся учора в Грецько-Американськім Атлетичнім Клюбі. Ся гімнастична галя має для нього добре приміщенне, бо вона находиться на 53-ій вулиці, зараз коло фабрики тапетів та матерасів. В сьому самому будинку находиться теж церква „грецько-православних евангелистів". В церкві є органи. Піддубний вправлявся в бейзменті зараз під органами. Він дихав так тяжко, що аж органи на поверсі голосно ним роздавали звуки.

„Піддубний бореться з Владком Збишком у понеділок вечером, і можливо, що йому буде досить тяжко зробити так, щоби Владек дихав так тяжко, як церковні органи. Нині він обмежив свої вправи до підкидування 50-х фунтовими тягарцями та до скакання довкола гімнастичної салі. Від кождого скоку дзвенькотіли шиби в будинку".

Концерт в честь борецької карієри Піддубного заповіджений на неділю, дня 24. січня. Відбудеться він у Темені Гол в Ню Йорку. Почнеться о 2. годині сполудня.

ПОЖЕЖА ЗООЛЬОГІЧНОГО ГОРОДУ.

В Гановері (Німеччина) згорів зоольогічний город. Близщих відомостий покищо немає.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА ДЛЯ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Різдвяна Коляда рішає рік річно про судьбу Рідної Школи, про її істнування. Якщоби Різдвяна Коляда не дописала, змушена булаби Рідна Школа замкнути свої школи і припинити дальшу діяльність. В той спосіб булиби ми позбавлені під Польщею ще й тих останніх шкіл, в яких можна виховати молоде покоління на ідейних борців за волю українського народа.

Наш нарід в краю розуміє вагу Рідної Школи. Тому в минулім році, коли холод і голод визирав з наших сільських хат, коли за коляду на Рідну Школу саджали колядників в польську тюрму, 1126 громад пішло з колядою і наколядувало по наших горем прибитих селах $10,000. Себто зібрали на Рідну Школу за один раз таку суму, якої не складе ціла американська Україна за цілий рік.

А ми не повинні дати себе випередити в коляді старому краєви. Ми повинні зложити на ту ціль більше як складає голодне село в Галичині. Тому йдім з колядою на Рідну Школу в кождій місцевости, а зібрану коляду пересилаймо негайно до краю на потреби Рідної Школи через:

OBYEDNANNYE,
847 N. Franklin St.,
PHILADELPHIA, PA.

З КРІВАВОЇ ХРОНІКИ.

У каварні „Народньої Гостинниці" у Львові прийшло дня 20-го грудня м. р. до крівавої сцени між 25-літньою скрипачкою оркестри, Мальвиною Гюурек, і Францом Южік-Дурчаком, зі Шлеська, її мужем. Гюурек утекла від нього і вступила наново до оркестри. Її чоловік шукав за нею, а найшовши пробив її та себе романтичною зброєю, кинжалом. Рана завдана жінці менше небезпечна, ніж собі самому. — Жовнір Вінкентій Різунь мив вікна в будинку управи інжинірії та саперів у Львові при вул. Місіонарській. Вуличні хлопці глузували з нього. Він попав у таку лють, що стрілив до одного 25-літнього Франца Александра і вбив його на місці. Різуня арештували. — Громадський поліцай села Скоморох (бучацького повіту) Микола Фесько розбив сокирою голову війтові Михайлові Головецькому, якого підозрівав, що має роман з його жінкою.

ДЕ И КОЛИ БУДЕ ПІДДУБНИЙ БОРОТИСЯ.

В понеділок 18. січня Іван Піддубний бореться в Ню Йорку, в великій касарні, на розі 34-ої вулиці та Парк Евеню. Противником його є польський атлет Владек Збишко. Боротьба заповідається на велику сензацію. Сподіються яких 20.000 людий на сю боротьбу.

У вівторок, 19. січня Іван Піддубний виступить подруге в Нюарку, Ню Джерзі, в Лорен Гарден, 457 Спрінгфилд Евеню. Того самого вечера буде боротися Станіслав Збишко й другі відомі борці.

В середу, 20. січня відбудеться на домагання української й російської публики другий виступ Івана Піддубного. Боротися він буде в Вікторі Гол, на розі Гендерсон і Йорк стріт, Джерзі Сіти, Н. Дж. В сей самий вечір буде теж боротися Станіслав Збишко.

В четвер, 21. січня, Піддубний бореться в Бейон, Н. Дж., в галі при Іст 23 улиця. Там знова буде боротися Станіслав Збишко.

В пятницю 22. січня, Піддубний бореться в Елізабеті, Ню Джерзі. Менаджер Піддубного в Елізабеті, Пфефер, дістав від Українців в Елизабеті богато листів з просьбою устроїти боротьбу в сьому місті. Бажаючи вдоволити публику, Пфефер устроює сю боротьбу. Боротьба відбудеться в Фолкинс Гол, 143 Іст 3-а Вулиця.

На конець сього місяця готовиться 20-літний ювилей борецької карієри непобідженого ще досі шампіона Івана Піддубного. В його честь відбудеться великий концерт, у якому возьмуть участь визначні оперові сили. Час і місце сього концерту буде в недовзі оголошене.

УРЯДОВИЙ ЗЛОДІЙ.

У варшавськім міністерстві внутрішних справ щезло 1000 бланкетів на закордонні пашпорти. Виявляється, що вкрав їх „пшодовник" поліції Павляк, продавши за 5,000 золотих якимсь фальшивникам. Характеристичне те, що Павляка карали вже нераз за тяжні злочини, що він просидів навіть рік у вязниці за крадіж, а проте його прийняли наново до поліції і навіть призначили до відповідальної служби в міністерстві.

Совєтська Росія не хоче висилати делєґації до Швайцарії.

МОСКВА, 15. січня. — Російське совєтське правительство відповість Лізі Народів, що візьме участь в приготованій комісії міжародної розоружної конференції, якщо вона не буде на території Швайцарії.

Совєтське правительство вишле про се відповідь генеральному секретаріятови Ліги Народів на другий тиждень.

Воно пригадує, що на території Швайцарії, в Лозанні, убито в маю, 1923, большевицького дипльомата Вячеслава Воровського, та що швайцарський суд відтак оправдав убийника його, офіцира Маврикія Конраді.

Вищі совєтське правительство каже, що могло би взяти участь в конференції, коли б Росія одержала сатисфакцію ізза сього злочину сперед двох літ.

КАРДИНАЛ МЕРСІЄ ПОДУЖАВ.

БРУСЕЛЯ, столиця Бельгії, 13. січня. — Лікарі запевнюють, що кардинал Мерсіє перебув кризу і поволі вертається до здоровля.

ЗМЕНЬШЕННЄ ІРЛЯНДСЬКОЇ АРМІЇ.

ДАЛИН, столиця Ірляндії, 15. січня. — Правительство Ірляндської Вільної Держави повідомляє, що зменьшить свою армію, розпускаючи 5,000 жовнірів і 300 офіцирів. Се заощадить державі річного видатку $25,000,000.

Се перша користь з порозуміння Ірляндії з Олстером (північною частю Ірляндії).

ДІТИ ЗИТИ.

ПАРИЖ, 15. січня. — З Мадриду, столиці Еспанії, повідомляють, що бувша австрійська цісарева Зита вишле шестеро своїх дітий на науку до Англії, а сама останеться в Лекейсіо, в Еспанії, тільки з найстаршим сином Оттом і найстаршою дочкою Аделяйдою.

ЕЛЕКТРИФІКАЦІЯ АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 15. січня. — Премієр Стенлі Болдвин виголосив сьогодня промову в Бермингтен, в якій заявився за заведеннєм електричного монополю в цілій Англії під державною контролєю. Обєднанне електричної сили в Англії, казав він, причиниться до збільшення її видатности, а при сьому і полекшення, що знову пособить промислови і робітництву.

ВИБИРАЮТЬСЯ ДО КАНАДИ.

ЛОНДОН, 14. січня. — З весною вийде з Англії 3,000 родин до Канади, де одержать фарми.

Канадійське правительство робить заходи, щоби до літа виїхало відсі ще більше родин.

БЕЗКРОВНА ОПЕРАЦІЯ.

БЕРЛІН, 15. січня. — Др. Деберляйн, з Мінхен, столиці Баварії, повідомляє, що завів у своїй клініці безкровну операцію при помочі електричної ігли. Через іглу каже він, переходить сильний електричний ток, який при дотиках до тіла викликує іскри і тнe тіло безкровно і без всякого закаження.

Він запевняє, що вживав сього способу много разів і все з більшою точністю і з меньшим болем ніж се діється при операції ножами.

ДОВГИ ІТАЛІЇ.

ЛОНДОН, 15. січня. — Італійський міністер скарбу граф Вольпі приїхав сюди, і вже мав першу конференцію з британським міністром скарбу Черчілльом.

Кажуть, що Вольпі згодиться, щоб Італія платила річно Англії $45,000,000 на сплату 3-міліярдового воєнного довгу.

СТАЛЕВИЙ ТРОСТ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 15. січня. — В Ессен обєдналися сталеві промисли Рурщини і Рейнщини в один трост з капіталом $150,000,000.

БІЛЬШЕ ПОЛІЦАЇВ.

ПАРИЖ, 15. січня. —Паризька міська влада постановила побільшити число поліції, щоб зарадити грабункам і злодійствам, які діються в місті в білий день і вночи. Крім того в Парижі щораз більше треба поліцаїв для удержання порядку на перехрестях улиць.

НАСЕЛЕННЄ МОСКВИ.

МОСКВА, 14. січня. — Населенне Москви тепер виносить 2,250,000 душ. За 5 літ побільшилось населенне о 600,000.

МУССОЛІНІ МАЄ 5 МІНІСТЕРСЬКИХ ТЕК.

РИМ, 15. січня. —Премієр Муссоліні має тепер 5 міністерських тек, але мати-ме лише три, бо міністерства армії, фльоти і летництва обєднано в одно міністерство національної оборони.

ГРАЮТЬ В КАРТИ.

МОСКВА, 15. січня. — В Росії люди щораз більше грають в карти. Тому урядова фабрика карт щораз більше їх друкує. В 1926 році вона виробить 8,000,000 талій нових карт.

Совєтське правительство заборонило грати в карти приватно, одначе всеодно скрізь по містах є касина і клюби, де люди грають в гроші.

На грати уряд накладає податки, а приходи з податків дає на сиротинці і доми бідних та на інші добродійні ціли.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РАЗ СОБІ АМБАСАДОР.

До Америки приїзджає сими днями новий французський амбасадор, Генрі Беранжер на імя. Одні американські ґазети привитали його як представника великої та приязної републики, але другі станули на становищи, що американська публика повинна знати про нового представника все, хочби навіть не зовсім підхлібні річи.

Так приміром радикальний тижневик Нейшен пригадує Американцям, що Беранжер се той самий журналіст-політикан, котрий пустив у французьку пресу гадючі фонди російського царя. Російські історики саме відкрили на основі документів у царських архівах, що російське міністерство фінансів правильно підплачувало французькі ґазети й французьких ґазетярів, та що на всіх документах являлося імя Беранжера як платного царського агента. Се перекупство продовжав навіть уряд Керенського до самого свого упадку.

Ся сама ґазета пригадує теж, що власне Беранжер був тим чоловіком, що посередничив при роздобуванню повоєнних позичок для держав Малої Антанти й Польщі. Як відомо, при помочи сих позичок сі держави перемінено на льокаїв Франції.

Як каже Нейшен, зробивши все, що лежало в його силі, щоби Франція роспустила ті гроші, які вона не повинна була роспустити, Беранжер приїзджає тепер до Америки, щоби просити американський уряд полагодити щедро французькі воєнні довги супроти Злучених Держав.

„НАУКОВІ ОСНОВИ" НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИСШОСТИ.

Послідної неділі мав в одній нюйорській церкві відчит англійський учений Джан Лендґсон Дейвис, автор книжки „Новий Вік Віри" та один з провідників англійської робітничої партії. Говорив він про так звану „нордійську теорію". Ся теорія в звичайні часи певно не звернула би на себе близчої уваги, але в часи повоєнного побаламучення вона набрала великої ваги, бо навіть була одною з головних основ американського закона про іміґрацію, та ще легко може лягти в основу нового проекту про реґістрацію. Через те вартаби з нею близче запізнатися.

Після сеї теорії, з усіх людських рас найбільше варта біла раса. Знова біла раса роспадається на три раси: на середземноморську, альпейську та скандинавську. Після сеї самої теорії ся скандинавська галузь білої раси (по анґлійськи называють „нордик", або „норс") є найбільше вартісною для людської культури. Після її прихильників, просто все, що зроблено доброго для людської цивілізації й поступу, походить від скандинавської раси, яка малаби занимати Анґлію, скандинавські краї та Німеччину. Малаби ся раса бути така цінна, що деякі політики взялися навіть її штучно плекати, через захоронювание її від чужої домішки. Щоби її захоронити в як найбільшій чистоті, стали кричати за потребою замкнення американських границь для всіх народів, з виїмком тих, котрі малиби належати до скандинавської раси (Анґлійці, Шкоти, Голяндці, Німці, Данці, Шведи й Норвежці). Послідний іміґраційний закон з грубша справді переводить сю думку бічними дорогами.

Згаданий англійський учений, хоча самий мавби належати до сеї спеціяльно поблагословленої раси, признає цілу думку за науковий обман.

Докладно пороблені спостереження виказали, що ніґде в світі нема ніякої чистої раси. Спеціяльно щодо скандинавської раси, то ніґде в світі нема більшої маси людий, які малиби ті признаки, які вважаються за признаки скандинавської раси (високий ріст, біле волося, ясні очи, певної форми ніс, тощо). Коли де і є такі люди, то як вони мають висшу культуру або орґанізаційну здібність, то вони мають їх завдяки свойому вихованню, а не завдяки свому расовому походженню. Учені переконалися, що й дикарські карлики зі середини Африки показували такі самі розумові прояви, які показували студенти анґлійських колеґій, а білі люди скандинавської раси не проявляли ніяких висщих даровань до культури, як вони були виховані серед людий низчої культури. Коротко, куди не поглянутиб на теорію про високу скандинавську расу, вона показується фантазією.

Всеж таки, коли сама думка про висшість скандинавської раси не заслугує на близчу розумову увагу, то заслугує на сей факт, що такі думки появляються. А що вони появляються не лишень в Америці, се загально відомо. Звісно, коли Мадяри угнітали немадярські народи, то вони се робили в імя висщої мадярської культури й висщої мадярської раси. Німці гнобили Чехів і Поляків в імя висщої німецької раси. Поляки знова собі в імя висщої польської культури й раси гноблять національний рух Українців, Білорусинів і Литовців. Москалі робили те саме, і ще досі роблять. Всюди просто, де лишень існує гніт, там існує якась псевдо-наукова теорія про висшість раси угнітателя. Сей факт доказує, що угнітатель самий чує в собі мерзенність свого поступовання супроти угнетеного, і старається оправдати його сфальшованими фактами, підшитою думкою, що мовляв він висший від угнетеного, а через те саме його гніт оправданий в імя висщої людської культури.

ВІД УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У ЛЬВОВІ.

Львів, дня 24. грудня, 1925. р.

Шановні Земляки: —

Українське студенство ЗЗУ по визвольній боротьбі, в якій воно брало визначну участь, в якій затирались ідеольоґічні ріжниці між поодинокими його частинами, в якій через спільні переходи боєві УГА (Української Галицької Армії) долю-недолю скитальщини по ріжних просторах України витворилась сильна спільнота, ідейне споріднення — перейшовши Голгофту польських таборів, а вкінці вернувши домів, кидається з запалом до творення УВШ (Українських Високих Шкіл), до продовження визвольницьких змагань за несповнені сподівання иншими шляхами, зуживаючи останки запасів революційної енерґії, що осталась по збройному зриві.

Гаряча боротьба за УВШ захопила в перших початках ціле українське студентство ЗЗУ, справила всі його бажання-почування в одно русло, звела всі його змагання-стремління до спільного знаменника, абсорбувала всю майже його увагу та енерґію, та не тільки студентство захопилось цею справою, але загал старшого громадянства гарячо попирав акцію УВШ, леліючи надію, що зі зміною політичного положення, яке обовязково повинно було випасти для нас корисно (так „справедливість" наказувала), прийде затвердження цеї роботи.

Та боротьба затягалась та вимагала більшої видержливости, а „рішення" не було. Найслабший елемент українського студентства вже тоді починав зневірюватись, починав відпадати...

Аж прийшов березневий акт та вніс повну консternацію й здезорієнтованість в ряди українського громадянства Галичини, що сподівалось кожної хвилі „слушного рішення". Почалась хаотична „переорієнтіровка", цебто шукання нових спасителів, нових добродіїв. Одні повертались на дорогу угодовщини, узнаючи „правний" стан, другі звертались по ратунок до московського інтернаціоналу, а тільки частина молодшої ґенерації пропаґувала клич: опертись на власні сили, творення держави в державі.

Загал студенства, що свої переконання будувало більше на чуттєвих мотивах, чим на розумових твердженнях, якіб обосновували конечність творення преміс національної самовистарчальности й самостійности, почав супроти твердої дійсности хитатись, частини його почали втікати з поля бою. Опортуністичний елемент пошлявся легкою й витоптаною стежкою угодовщини й масово переходив на польські високі школи, інша знова частина, зневірившись у власні сили, виглядала спасення від московського большевицького центра, не звертаючи уваги на відношення його до українського народу та його стремлінь здобути власну, самостійну державу.

Провідні чинники орґанізації Профорус (скор. Професійна Орґанізація Українського Студентства), що обєднував студентство, яке до останка видержало на позиціях, стали твердо на становищі, що в першій мірі тільки власними силами можна виборoти своїй нації кращу будучність, тому вважали боротьбу за УВШ за один з найбільших етапів боротьби за здобуття своєї власної держави. Остання орґанізація мимо постанов краєвих зїздів, щоб студенство ідеольоґічно ріжничкувалось, мала вигляд однородного здебільша під оглядом ідеольоґічним тіла, а хоч була професійною орґанізацією, мала на загал національний („синьо-жовтий") характер.

Зчасом одначе починається в нутрі цеї орґанізації ріжничкування, твориться ґрупа „комуніствующих", яка навіть пробувала захопити Профорус, а коли їй це не вдалось, перетворилась в самостійну орґанізацію (ДОПС).

З цього моменту провід Профоруса бачив, що боротьба в нутрі студентства і взаїмне поборювання знищить всі його сили, тому рішився знести бойкот, чим давалось можливість всему українському студенству ЗЗУ приложити рук до праці над розбудовою УВШ, та сконсолідування студентських сил. На плятформі УВШ можна було звести всі студентські орґанізації до спільного співділання, а тим причинитись до певного оздоровлення відносин серед українського громадянства на ЗЗУ. Найактивнійшим чиником в боротьбі за УВШ осталось студенство, згуртоване в Профорусі. Провід цеї орґанізації прийшов до переконання, що дотеперішня форма УВШ, оперта на зразках бувших австрійських університетів, завданням яких було фабрикувати урядників до обсади державної махіни, не відповідає теперішним вимогам українського населення ЗЗУ, і через те може не мала для загалу студенства та громадянства атракційної сили. Тому рішенося на реорґанізацію УВШ, примінюючи її до дійсних потреб нації. За ініціятивою проводу Профоруса створено Студентський Комітет УВШ, в склад якого ввійшли представники всіх краєвих студентських орґанізацій, а який має вести всі справи, звязані з УВШ, заступаючи Кураторію УВШ, яка наслідком міжпартійних терть розвязалась. На тому Комітеті вирішено остаточно плян реорґанізації УВШ: вони розпадаються на чотири факультети (на зверх прибирають вони вид самостійних леґальних інститутів), а іменно: 1) українознавства, 2) громадянської роботи, 3) кооперативно-торговельний і 4) господарсько-промисловий.

Повне переведення повищої реорґанізації в життя залежить від матеріяльних засобів, на які громадянство ЗЗУ дуже скупе з огляду на зубожіння наслідком екстермінаційної політики окупантів та цегорічної повені, як також виснаження жертвенністю на инші цили.

Наша орґанізація поставила собі також завдання виховувати академічну молодь в незалежницькому дусі.

В звязку зі зростаючим угодовством (виступ Смаль-Стоцького й тов., „конґрес" хлібоїдів, скликаний на січень) наша орґанізація мусить напружити сили, щоб вихопити українське студентство зпід ґанґринуючого впливу опортунізму, яке поширюється серед загалу, з другого боку мусить поборювати впливи **казьонства, яке налягає зі сходу.**

Для успішного переведення наших намірів напотикає наша орґанізація на брак так матеріяльної, як і моральної піддержки з боку громадянства.

А нам потрібна поміч не тільки краєвого громадянства, знесиленого до певної міри „санаційними" плянами Ґрабських, але й тих земляків зза океану, яких думки й опінію наша молодь дуже цінить.

Цей матеріял про життя у к р а ї н с ь к о г о студентства „С т а р о г о К р а ю" поширіть серед загалу української громади „в Новій Землі" та передайте йому наше прохання всебічної піддержки українській молоді ЗЗУ.

Пересилаємо дружний привіт.

За Профорус:
Українська Краєва Студентська Рада Західних Земель України у Львові:
Яворський, містоголова;
Прушинський, секретар.

Адреса: П. Олексіїв, Львів, Супінського 21. Студентська Самопоміч.

До Земляків Дрогобицького Повіту в Злучених Державах і Канаді.

Дорогі Земляки: —

Перед трома тижнями була поміщена в часописі Свобода відозва Комітету Будови Української Ґімназії У. П. Т. в Дрогобичі. Сей Комітет звертається до нас з просьбою о поміч, щоб ми допомогли їм своїми жертвами у великім, важнім і патріотичнім ділі, у будові народнього храму науки й знання, де матиме змогу просвічатись 800 молодих людий, з котрих рік-річно вийде одна сотня свідомих працьовників і піде на службу рідній нації.

Наші браття у старім краю розуміють і цінять високо освіту і всіми силами стараються, щоб молоде покоління, так потрібне для нас, не пропало марне, щоб з него не виросли яничари-запроданці. І хоч наші браття пережили страшне воєнне лихоліття і ще під сю пору терплять страшний гнет від ворога-окупанта, котрий замикає їм школи, накладає великі податки і ріжні драчки, а повінь, котра навістила наші околиці минувшого літа і велике безробіття спричинили нашим браттям ще більше лихо, то вони не упадають на дусі, а всі як можуть, складають щиро жертви, тягнуться з останнього, щоб тільки дати для молодіжи сей найбільший скарб — освіту, бо знають, що се їх остання збруя, яка їм осталась під сю пору. Хотять вони вже з малку виховати, плекати молоде покоління мов рослинку, щоби росла, розвивалась, міцніла на души і тілі, щоби була сильна, загартована як сталь, аби жадна ворожа сила не змогла її зломити, щоби в їх серця вщепити любов до рідного, поневоленого народу, щоб вони були свідомі своїх прав, волі і свободи, а як прийде сей день, ся хвиля, то просвічені скорше, певнійше і без вагання станують до боротьби за вільну, нероздільну Соборну Українську Державу.

Наші браття Дрогобичани до сеї пори стяглись і зложили на ціль **будови української ґімназії в Дрогобичі 6,000 ам. дол.,** та се є допервa початок, бо щоб з весною дальше розпочати будову і здвигнути сей величний храм, то **кошти виноситимуть ще 30,000 ам. долярів.** Та в часі великої нужди, наші браття не всилі спромочись самі на так великі кошти і вони стали безрадні. Але надіючись на своїх братів-земляків за океаном, звернулись до нас із щирим проханням о допомогу.

Дорогі Земляки: — Часто приходиться нам читати тут в українських часописах відозви і поклики братів зі старого краю в справі будови або направи Читалень, Народніх Домів, при яких закладають і рідні школи, в ріжних селах і місточках. І їх земляки-односельчани живучі тут в Америці і Канаді помагають своїм браттям в їх рідних селах — висилають щедрі жертви і тим причиняються до будови або й самі своїм коштом виставляють Народні Святині. Вони розуміють, що се освіта в рідній школі, їх серця радіють і вони задоволені, бо знають, що сповнили свій довг, свій народній обовязок та не тільки, що помогли рідним браттям у своїм рідним селі, з котрого вони вийшли, але тим самим причиняються до здобуття кращої долі і волі всему українському народові. Вони тямлять і зрозуміли вповні слова нашого поета Ів. Франка:

Щезнуть сльози, сум, нещастя —
Сила родиться й завзяття
Не ридать а добувати
Хоч синам, як не собі
Кращу долю в боротьбі!

Дорогі Земляки: — А чиж ми маєм мовчати на поклик наших братів із дрогобицького повіту? Чиж ми маєм бути гіршими від других? Чи нам не дорога наша рідна школа? Чи ми маєм відречися своїх братів і кинути молоде покоління на поталу нашим ворогам?

Не вірю, щоби хто з нас Дрогобичан прочитавши відозву в справі помочі рідним браттям у так преважнім ділі, міг собі се легковажити, щоб не хотів слухати голосу просьби о ратунок у тяжкім горю, в часі, коли ворог-кат всіми силами старається знищити, знівечити і вирвати із серця молодого покоління нашу рідну мову, а насильно накидає їм свою мазурську. Бо хоче, щоб і сліду по ній не остало. Він добре знає, що освіта у рідній школі, се страшна і небезпечна збруя, за яку наші браття взялись. І чим більше буде їх виростати у рідним краю, тим скорше зайди мазурські вивтікають на свою Мазурщину.

Дрогобичани, так як і инші, по других повітах хочуть здвигнути великий храм, щоб у нім виховати нашу молодь на завзятих борців, местників за кривду своїх батьків, братів, котрі в часі визвольної боротьби у нерівнім, тяжкім бою з ворогом, наложили своїми головами.

Наша найкраща і найсвідоміща молодь, вповні сил, розцвіті днів, упала в бою; богато з них вимерло в таборах полонених і інтернованих; инші на чужині, далеко від рідних сторін коротають свої молоді літа, а ті котрі вернули домів, то й до сьогодні томляться по ляцьких тюрмах. Тому нам треба на їх місце нових сил, треба нам приготовлятись до слушного часу до нагідної хвилі, щоб час не заскочив нас знову як слід не приготованими. Даймо змогу приготовлятись нашим браттям і самі тут приготовляймось, берім примір від других народів, як Ірляндців, а навіть і від самих наших ворогів Ляхів. Виховуймо і тут нашу молодь в українськім дусі; научім їх любити також свій народ, свою мову і пісню, щоб вони не стидались того, що рідне і дороге, та щоб не виростали на „змінчених Юрків"! Згадаймо рідний край, не легковажмо собі знущань і катувань наших братів, бо вони терпіли і терплять не за себе, але за велику ідею — за вільність і свободу всего українського народу.

Коли дійшла до нас перша вістка повстання Української Держави, то ми раділи, тішились, ми чулись вільними серед инших вільних народів. Із радощів ми пташкою булиб полетіли у рідний, вільний край, ми знова мов віджили, мов на світ народились, не було дня, щоб ми не згадали про рідний край, кождому здавалось, мов він у рідним селі, у рідним місточку, любуєсь, тішиться всім рідним, дорогим, здавалось нам, що перед нашими очима простягаються наші гарні, блакитні гори Карпати та із захватом наші уста співали, голосили світу сю радісну вістку: „Вже Воскресла Україна!"...

Та коротка була наша радість, бо по нерівній, тяжкій боротьбі Україна знова у неволі, знова у кайданах — плаче і ридає.

Але про її воскресення, про її истнування свідчать по наших ланах і гаях тисячі могил. Всюди сум і жалоба, тільки дух безсмертний наших братів, приятелів і знакомих, кличе до нас із могил грімким голосом поета Ів. Франка:

Треба твердо нам в бою стояти,
Не лякаться, що впав перший ряд,
Хоч по трупах наперед ступати,
Ні на крок не вертатися взад!

Дорогі Земляки: — Покажім, що память наших братів нам дорога, даймо їм запоруку, що ми помстимось за їх невинно пролиту кров, але не словами, піснями, гимнами, але ділом се покажім! Не берім на увагу наші партійні чи релігійні ріжниці, а маймо на увазі і йдім всі до одної цілі, до здійснення найбільшого народнього ідеалу, до здобуття і закріплення Вільної і Соборної Української Держави.

Посилаймо жертви рідним браттям, щоб здвигнули, великий, вічний памятник нашим поляглим браттям, — такий, що ні вогонь, ні буря не знищить, ні вода не забере.

Ми не повинні і не сміємо сеї справи відкладати! Не кажім і не оправдуймося, що тут даєм і даєм на ріжні цілі! Але розважмо добре, що наші браття дали у жертву щось більшого і ціннійшого як доляри, як золото або діяманти, бо віддали все, що тільки мали найдорощого, — своє власне життя!

Не забуваймо, що час не жде. Вогонь ще не погас... він тільки тліє... і прийде хвиля, він знова розгориться і ясним полумям освітить цілу Україну і запалить пекло страждань і мук! Настане ясний день, день пімсти, волі і свободи! І знова Мати усміхнеться, заплакана Мати!

Жертви проситься пересилати на адресу **„Кооперативи Народній Дім" в Дрогобичі,** для Комітету Будови „Рідної Школи", або через **„Обєднанне" в Филаделфії, Па.**

Володимир Кушнір,
Джерзи Сіті, Н. Дж.

ДР КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ У СПРАВІ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Президент д-р Кость Левицький відвідав 15 м. м. в товаристві радн. Саляка і голови кружка УПТ в Станиславові д-ра Волянського о. епископа д-ра Гр. Хомишина в справі допомоги Рідній Школі. През. др. К. Левицький мав таку саму конференцію у епископа дра Йосифа Боцяна і ґен. вікарія о. О. Бачинського в товаристві голови УПТ Бр. Янева.

З УКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРОМАДИ В КРАКОВІ.

Дня 7. XI. 1925 р. відбулися II. загальні збори тов-а Українська Студентська Громада в Кракові, на яких вибрано головою тов-а т. Винницького Юліяна, секретарем т. Ясеницького Ярослава. На тихже зборах ухвалено такі резолюції: 1) Виходячи з заложення, що український нарід в Польщі має повне право домагатися свободи як в національній так і в культурній ділянці життя, зібрані протестують проти нагального нищення українських культурних здобутків на кожнім полі. 2) Зібрані домагаються удержання Українських Високих Шкіл і взивають ціле українське громадянство до як найінтензивнійшої їх піддержки, бо лиш вони можуть заспокоїти всі культурні потреби українського громадянства. 3) Стоячи на становищі свободи науки й допущення до джерел знання широких народніх мас, зібрані протестують проти польонізації народнього та середнього шкільництва, як також проти насильно й безправно введеного „numerus clausus", та всяких инших шикан, вимірених проти українського студентства у львівськім університеті. 4) Виходячи з заложення, що Українці творять у межах Польщі 7-міліонову масу та понад 25 проц. усього населення Польщі, отже мають повне право жадати заложення українського державного університету в серці зах.-українських земель у Львові. 5) Зібрані взивають усе українське студентство до створення загальної краєвої студентської організації з осідком у Львові. 6) Тому, що більшість українського студентства находиться в скрутнім матеріяльнім положенні, взивають зібрані все українське громадянство до якнайбільшої матеріяльної піддержки й помочі українському студентству. 7) Уважаючи Студентську Самопоміч конечною під теперішню хвилю, зібрані взивають усі студентські організації самопомочи до створення одної централі у Львові, з метою скоординувати цю акцію.

ДОПИСІ.

МИННЕАПОЛИС, МИН.

Українське свято в Миннеаполис.

Велике свято буде обходити українська громада в Миннеаполис дня 24. січня, 1926.

День той останеться памятним для нас, бо при спільній праці доконано велике діло, про котре так много думалось і говорилось, а то: Отворення свого власного Українського Дому Просвіти. При добрій волі, спільній праці і матеріяльнім пожертвованню український дім Просвіти відреставровано і викінчено, так що всі потреби громадські і просвітні ми можемо залагоджувати у своїй власній хаті. На першій підлозі того дому міститься галя зі сценою для забав і аматорських представлень. Сцена удекорована видами нашого українського села і наших любих Карпат. На передній куртині уміщена грамота Просвіти, від товариства Просвіта у Львові і памятник американської свободи (Либерті). На другій підлозі міститься велика фронтова саля, призначена на українську вечірню школу, читальня Просвіти зі своєю власною бібліотекою, і радіом, мешкання для сторожа, котре містить три кімнати, і ще одна велика саля, призначена на збори українського дому Просвіти і тов. Січ, тов. Провидіння, тов. Запорожської Січи при Укр. Нар. Союзі, 385 від.

Свято отворення українського дому Просвіти відбудеться в такому порядку: На четверту годину попол. Комітет просить, щоби тов. Запор. Січи, тов. Провидіння, театральний і співацький кружок і всі шкільні діти зійшлися до церковної галі (на Uniwersity ave.), куди також прийдуть братства з угро-української парохії і відтам о годині 4.30 відбудеться похід з укр. гр.-кат. церкви до українського дому Просвіти. Точно о пятій годині відбудеться посвячення дому при участи трох священиків і місцевого хору. Потім буде спільна вечеря (принятте), де можна буде почути визначних бесідників міста Миннеаполис, а також промови українських бесідників. Відтак відбудеться український концерт, а по концерті забава з танцями, котра почнеться від години 8-ої вечером. Отже коли наші мрії здійснились; коли ми дожили тої веселої хвилі, що започате діло довели до кінця, кличемо нині до Вас, члени українського дому Просвіти і до всіх щирих Українців, щоби спільно витривали дальше в національно-просвітній праці. Валіть темноту; ширіть просвіту; старайтесь про національне виховання своїх дітий, а тоді сміло можемо повторити слова безсмертного Тараса, що в своїй хаті своя правда і сила і воля!

Комітет Укр. Дому Просвіти.

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.
Повість з кінця XVIII століття.
За В. Лозинським
переповів Михайло Ценівський.

(9)

— Згода — відізвався Фоґельвандер після коротенької надуми.

— По друге не будете питати його про ніщо, не будете старатися витягнути з нього щонебудь, дізнатися щонебудь від нього. Здаюся щодо цього на офіцирську честь. Зрештою, воно вам на ніщо не придасться... Трохим вам не скаже ніщо, або брехню. Обіцяєте?

— Обіцяю.

— По друге, не будете питаше Шахін — щодо цієї невільниці (бо то є невільниця, належить до мене, я купив собі її), щодо неї можете зробити з нею, що вам завгодно, але мусите заховати все в тайні, хто вам віддав її. Чи це услівя приймаєте?

— Приймаю.

— Отже приймаєте всі услівя. Чи ви додержите їх, то инша справа. На це не маю ніякої запоруки, крім приречення. Але я запевнююся присягою.

— Як це? — викликнув сердито офіцир — Маю ще й присягати тобі?!

— Не треба. Я не хочу вашої присяги. Я сам присягну!

Фоґельвандер із счудуванням глянув на Шахіна.

— Так вам не причулося. Я присягну, і то мені мусить вистарчити...

Шахін піднявся торжественно, грізно і проймаючим наголосом говорив:

— Присягаю, тричі присягаю, що коли зломите в чомунебудь цю угоду з моєю кривдою, не мине вас моя месть, хоч би я переплатив моїм майном, моєю кровю, моїм життям! І хай мені Єгова не простить, коли я тобі прощу!

Шахін вимовив ці слова пристрасно сильно, ціла його постать змінилася, як говорив їх. Здавався висшим, наче виріс нечайно, на лиці видно було невмолиму волю, очі запалали грізним і диким полумям.

Був дійсно грізний у цю хвилину. Фоґельвандер стояв хвильку неповорушно під враженням повищої сцени.

— Угода є — відізвався нараз Шахін знову давнім, холодним голосом — жду виконання її.

Фоґельвандер очуняв і викликнув горячково:

— За три дни!

— За три дни! — повторив Шахін. — Туди можете вийти з дому — додав вказуючи дверцята.

Офіцир кинув іще раз зором на торговця душ і вибіг. Малим, ясним коридором вийшов на подвіря і найшовся просто проти брами, котрою війшов був у таємниче обійстя.

Фоґельвандер постановив спішити до Львова мерщій, як то було можливе на чолі відділу. Віддав команду молодшому офіцирови, котрий був із ним разом на конвою, а сам задумав вертати можливо найскорше.

Перед відїздом прийшов до нього попращатися один із офіцирів брідського ґарнізону. Фоґельвандер всідаючи вже, стиснув йому долоню і спитав ненадійно:

— Слухай, товаришу, чи ти знаєш Арона Порохівника?

— Хтож у Бродах не знав би його!

— Був ти коли в його домі?

— Раз за порохом. То величезна рудера, сірка смердить там невиносимо... Справжне пекло!

— Відповіш мені на одно довірочне питання?

— Дуже радо.

— Чи не можна би так із нечевя взяти двацять драгунів, напасти на цей дім і пошукати там чогось?

— Не можна! — відповів офіцир і видивився счудовано на Фоґельвандра. — Тобі щось сниться, рітмайстре?

— Щож тут неправдоподібного? Хтож це той пан Арон? Сенатор?

— Майже сенатор. Стоїть під ріжними протекціями: і король і гетьман Потоцький, і комендант Зевальд дуже ласкаві для нього.

— Король далеко, гетьман також, Потоцького тут нема, а зі старим Зевальдом можна би поговорити...

Офіцир лише засміявся.

— Що тобі захотілося? Старий Зевальд вислав би проти тебе гармати з твердині, колиб ти зважився виступити проти Арона. То його любимець!

— То зле. Бувай здоров, товаришу!

— Бувай здоров, рітмайстре! Але, гей! Фоґельвандер, зажди!

Фоґельвандер задержався.

— Чому питаєшся мене про це?

— З простої причини — відповів нібито найспокійнійше в світі Фоґельвандер — я підозріваю, що той ваш могучий Арон мусить бути драб із покликання... Маємо у Львові сліди, що продає порох конфедератам. Колиб я був тут, нейже приловив би я його на гарячому вчинку. Але то між нами, брате, ані словечка нікому!

І Фоґельвандер пустився в дорогу.

В повороті до Львова Фоґельвандер цілу дорогу потонув в задумі. Роздумав цілу таємничу пригоду, що в неї замішався так ненадійно. Найріжнійші думки і сумніви пробігали йому по голові. Заключив угоду з Шахіном, чи мав виповнити її? Дав приречення, чи мав додержати його?... Чи поступив чесно, коли входив у такі угоди з підлим торговцем душ? Чи має видати загадочного ватажка? Чи зуміє виправдати крок такий перед своїм серцем, совістю, честю?

Такі і їм подібні питання тиснулися до голови молодому офіцирови. Але на ніяке не вмів дати собі рішучої відповіди.

— Так продаєш чоловіка! — говорила йому совість.

— Не продаю — старався розрадити сам себе — не безчещу себе золотом із Юдиного гаманця, я відкинув найціннійші, найдорозші дарунки... Я не продаю, лише міняю... Абож то не виходить на одно?...

— Всеодно — відповідала совість — гарна жінка здалася тобі гарнійшою і приваблившою ціною, як дукати, як чудова зброя, як расовий кінь із арабської пустині... Купили тебе. Та тим гірше, що купили тебе після довгого торгу.

— Доконуєш учинок двічі підлий — кликав внутрішній голос — знижуєш чоловіка до товару і заразом до гроша. Продаєш людську душу і кажеш собі платити людською душею. Погорджуєш Шахіном, торговцем душ, а чимжеж є ти, коли не спільником його ремесла?

Фоґельвандер почав вагатися. Внутрішня боротьба зачинала все більше мучити його. Молодий офіцир відчував повну справедливість і цілу вагу грижі совісти. Але перед його очима маячіла все постать нещасливої дівчини.

— Хтож такий Трохим? Убийник, опришок підлий, руки його оплямлені кровю, на голові його тяжить проклін невинних жертв! З одного боку злочинець, ксотрий не знав милосердя і не варта його. З другого боку ця нещаслива дитина, дівчина, хто зна, чи не видерта просто з родинного огнища, з рук неньки або батька, кинена на поталу соромної неволі, жертва підлого чоловіка, видана на ганьбу і муки!...

І Фоґельвандер успокоївся на хвилю. Але лише на хвилю.

— Благала моєї помочі — говорив собі в думках — досі звучить мені в ухах і серці жалісний стогін цієї нещасливої, покинутої істоти... Я не торгую, хочу лише вирятувати її, не купую її, хочу їй лише дати свободу, вернути рідні, що може тепер у страшній розпуці за долю нещасної своєї дитини.

— Та чи не міг би я вирятувати її як инакше? — Обвинувачував знову сам себе — чи не міг би зробити я цього ще тепер?... Ні, то було годі. Радо віддав би я був навіть життя, колиб був знав, що вирятую так нещасливу... Алеж, колиб я був згинув із рук цих драбів, чи був би я вернув їй свободу? Ні. Отже можна вернути тепер, негайно, наробити крику, порушити пекло і землю, пійти до властей і видерти Шахінови його жертву!

Фоґельвандер на хвилю готов був пійти за цією думкою.

— Але чи придасться воно на щось? — спитав сам себе — хитрий жид обчислив усе! Подумав він напевно і про можливу зраду з мого боку. Готовий на всі кроки, укрив певно свою жертву, затер сліди. Мій учинок замісць принести рятунок нещасливій, може погубити її на все.

— Пропало — сказав вкінци рішучо Фоґельвандер — мусить статися так, як було сказано в угоді: голова за голову!

V.

Бунт Гайдамаків.

Серед таких думок і сумнівів, що кінчилися все щораз сильнішою постановою видачі Трохима Шахінови в заміну за гарну невільницю, — скоро минула дорога офіцирови. Перед світанком був уже ві Львові. Переїздив біля варти. Казав пристанути візникові. Вискочив із воза і війшов на вартівню. Варту держали якраз його жовніри, з плютону Порвиша. Фоґельвандер війшов до середини, кликнув старого вахмайстра. Замісць Порвиша станув перед ним капраль із когосьмого плютона.

— Що нового чувати? — спитав рітмайстер.

Капраль збентежений несподіваним приходом, випрямився, уклонився по військовому і відповів:

— Сповіщаю слухняно, все гаразд!

— Нема ніщо нового? — питав Фоґельвандер дальше.

— Ніщо, пане рітмайстер, лише...

— Щож такого? — викликнув нетерпляче Фоґельвандер.

— Лише, пане рітмайстер, Гайдамаки зробили бунт і ребелію...

— Коли?

— Вчера під вечір, при роботі на Кармелітських шанцях.

— Хто мав там команду?

— Вахмайстер Порвиш.

— Деж він?

— В шпитали... Гайдамацький ватажок збунтував Гайдамаків. Один із Гайдамаків ударив Порвиша рискалем із нечевя так сильно, що він упав без життя...

— Що? він не жиє?!

— Фельчер, пане рітмайстер, говорив, що жиє, але тяжко було його привести до памяти.

— А Гайдамаки?

— Чотири втекли, кільканацять ранено, шість убитих.

(Дальше буде).

Із народньої поезії світової війни.

—o—

Така вже вдача нашого народу, що найкраще переливає весь свій жаль, біль свій увесь у пісню. Пісня здавна на всяке його горе, вона це отся казочна цілюща вода, що навіть життя привертає вбитому. І таки, чи не головно й, пісні нашій завдячує наш народ, що „при битій дорові", серед тільки лихоліть, не пропав, а рветься, хоч із обломаними крилами, до лету, до сонця золотого.

Усе своє горе, усю минувшину свою й славну й гірку переховав народ наш у певній скарбівниці пісні народньої.

Прошуміла, прогреміла над головами нашого народу страшна, небувала доси хуртовина, війна світова.

І зірвався наш нарід до сонця Волі, — та невдачі й рани довголітнього рабства не дали ще йому добитися до цего Сонця, однак не дором поплила тепла кровця найкращих синів України. Бажання волі в серцях найширших верств нашого народу росте й кріпне. Будити їх будуть безсмертні діла нашого Січового Стрілецтва, а там і всіх полків славної Української Галицької Армії. Передасть їх нащадкам і історія й пісня.

Та я тут хочу війти в иньші гурти. Як відчували, як відбилася світова війна в рядах цих селянських синів, що мусіли боротися за чужу справу в чужій армії — в австрійській...

В моїх руках дві збірки военних віршів двох селян, з Рогатинщини.

Перша з них більша, це збірка Гринька Гринчишина, селянина з Потока під Рогатином. Автор молодий ще господар, родився 1896 р. в 1915 р. в падолисті пішов на війну.

Збірка починається повною чуття поезією п. н. „Плаче село".

Плаче село, плаче село
Усе з села у світ пішло,
Пішло життє, пішло майно.
Пішли тати, пішли сини,
Пішли други, жінок мужі,
Плаче село, плаче село,
Що в світ пішло життє його
Прийшли одні, беруть майно
Що здибають, лиш, беруть усьо,
Беруть вози, беруть коні,
Оставляють стайні голі,
Беруть з стоділ тай з комори,
Беруть воли і корови,
Беруть качки, беруть біля
Ведуть ось старці на гілі.
Беруть майно, беруть усьо,
Нараз видно горить село,
Плаче село, плаче село,
Куди пішло майно його.

Дальше оспівує поет-селянин, як люде будують собі замісць хат землянки, щоби було де сховатися. Приходять москалі й знову та сама історія: грабують.

А нараз тут через село
В полон синів ведуть його
Плаче село, тужить село
В Сибір ведуть синів його.

Москалі тікають на весну з села, а на їх місце

Прийшли Німці, Австріяки,
Беруть далі рабувати...

А тут

Нараз прийшло знову в село,
Що на фронті вбито того
Плачуть діти, плаче мати
Нема мужа, нема тата.

А друга вістка, що цей ранений, а той у полон попався. І знов

Плаче село, кричить село,
Куди нині пішло воно.

А на поли де що було понищене, поле ровами порите.

В другій поезії „Перед виїздом" оспівує поет, як прощався з родиною та з рідним селом.

Закувала зазуленька
В селі на толоці,
Збирайжеся, молод хлопче,
В пятнацятім роді.
Вже по другім закувало
Тай буде кувати,
Збирайжеся, молод хлопче,
У світ погуляти.

Тяжко приходиться йому прощатися, та нема ради.

Ой, збирався на війноньку
Я в четвер ранесенько,
Плаче отець, плаче мати
Тай миле серденько.
Плаче отець, плаче мати
За сином рідненьким,
А жінчина сльозами обливає
За своїм миленьким.
Як зібрався молод хлопець
Тай зітхнув до Бога,
„Прощай, прощай моя рідне,
Бо йти вже готов я!"

Потім іде поезійка „Пращання з дівчиною", а потім вірш „Перед війною".

Було то весело
Поки були всі,
Ходили, співали
[illegible]

Та нараз розїхалися по всему світі.

Ні гриміло, ні блискало,
Ні дощі не [illegible],
Зібрались, пращались
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] на плечах,
Гей вже готові.

У четвер раненько збиралися й невпадо пращали родину й село.

В поході, в дорозі
Пісню поспівали,
Всі жителі села
Їх випроваджали.
Плачами, жалями
Їх випроваджали,
Мами за синами
Ревненько ридали.

Та не тілько мами, але й сестри за братами; діти за батьками, а жінки за чоловіками.

Відїзджають поїздами:

Пращай, пращай моя рідне,
Пращай село, пращай місто,
Пращайте нам всі знакомі,
Бо ми ідем звідси далі.
Мати плаче, лементує,
Де ти їдеш сину,
Звідки тебе визирати
До себе в гостину.

А син потішає:

Не тра, мати, визирати,
Не треба ридати,
Куди ідем, відтам будем
До вас листи слати.
Будем до вас листи слати,
Будем вам писати,
Будем вашу тугу-жалі
Тут розвеселяти.

Поїзд засвистав, відїхали.

Поїзд пішов на лінію
Через наше поле,
Сам Бог знае, хто поверне,
Хто ляже на поли.

Переїхали свої поля, й уже ідуть чужими.

На другий день на полудне
Були ми в Долині,
Тут завели нас у льохи
У якесь трачщине.

Спершу мають свої харчі, то не хочуть їсти військових харчів.

А роботи то ми тут
Жадної не мали,
Лиш щепили що дня нас,
Стригли та купали.

По тижневі відїхали на Угорщину. Тут порозділювали всіх по кадрах. І Гринчишин з товаришами поїхав. На одній стації веліли їм злізти й розмістили в мадярському селі. І знов повели їх перед комісію. Всіх призначили до другої доповняючої сотні, двох до третьої, а одного відіслали до дому.

Ще тогосамого дня відійшли до другої сотні двацять другого полку.

Аж тут уже не в цивілю
Орати, сіяти,
Але тут уже при війску
Екзецирувати.

Тепер уже приходить опис життя в сотні.

А як прийде рано
То трубить „tagwach-y":
Рекрути вставайте,
Беріть собі шайки,
Приходіть по каву!

Так ніби кличе равішна сурма. Потім вправи. Спершу перед вістуном і десятником, потім перед кадетом і капітаном. Потім ідуть у поле на вправи.

Пан капітан стане на бік,
Робим „дефілірку"

Ідуть нарікання на знущання старшин.

Тай цілий час
„Habt acht!" та „ruht!"
„Nieder!" та „auf!"
А спокою не дадуть.

По вправах коло 11 год. вертають на кватири.

А як ідемо з „зицирки",
То співати мусим,
Бо як би ми не співали,
То нас так не пустить.
Ой, як би ми не співали,
Так зачне кричати,
То на ліво, то на право
Тре ся „декувати".

Як вернуть чиститься, а потім ідуть по обід. Беруть обід

А „дутсфірер" поза плечі
Зубами дзенькоче,
Бо кантина за плечима
Пити руму хоче.

По обіді, десь о другій годині „пан фельдфебель" починае „школу".

Ей, як прийшов пан „фельдфебель"
Школу починае:
„Принесіть но, хлопці, руму,
Кождий гроші мае!"

Вчити не багато вчили

Но за румом та за пивом
То усе питали,
А як бракло старшим грошей
То у нас збирали.

Правда, гарне війско?! Слухаймо дальше:

Але і при тій науці
Більше байки гнули,
Котрим було жаль за домом,
Щоб живо забули.

По науці, читають „приказ", а по приказі вечеря. Дальше поет оповідає свою пригоду, як він рано, ще в темряві, як ішов по каву, заблудив, а потім як носили з ліса дрова та солому з поля. Із двацять другого буковинського, румунського полку, перенесли Гринчишина та ще двох до 31 полку, чесько-німецького. Автор хвалить собі краще цей полк. Та на жаль

Де є добре, там не довго
Завжди проживати
Нараз прийшла телеграма
У поле рушати.

У слідуючім вірші описує автор „Похід до окопів".

Стоїть явір над водою,
В воду похилився,
Машерую до окопів,
Тяжко зажурився.
Ведуть мене в поле бою
Хлопчука малого,
Дали мені новий гвер
Тай патронів много.
Дали гвера на рамено,
Патрони в „[illegible]",
Багнет з боку [illegible],
Ледво можу йти.

Зараз і привітали їх ворожі канони.

А тут мене привитали
Гвери та канони,
У ночі стояв на пості,
В день копав закопи.

Спати мали чотири годині, тай того не спали.

А обід тут дістаемо
Вночі раз на добу,
Хліб, обід, вечерю,
Тай ся рано каву.

Приказ був, щоби обід брати тихо, щоби ворог не зачув. Та ворожі гранати не давали спокою. Холодні мартові ночі були дощові, то в ровах по коліна болото. В полі недужих не признавали, хіба що був хтось ранений.

В вірші „Загреміло" описує автор битву.

Грають міни та гармати,
Аж гори гуляють,
А нас бідних жовнярчиків
З землею мішають.
Бють гармати, бють мерзери,
А гвери щебечуть,
А ранені та побиті
Стогнуть та ейкочуть.
— — — — — — — —
Лежить молод жовнярина
На камінню бідний
Нема кому доповісти
Його мамі рідній.
Нема кому доповісти,
Ні кому сказати,
Щоби прийшла рідна мати
Сина поховати.
Нема кому дати знати,
(Нікого не знають),
Що загинув син на поли,
Ворони ховають.
Не ховають ті ворони
Жовняра цілого,
Іно перше обідають
До костя голого.
Мають з нього два обіди,
А трете полудне,
Так їздять його ворони,
Що й сліду не буде.

Бачимо опис гарний, поетичний. Тепер слідує семий вірш п. н. „Ранений". Тут описує девяту офензиву з 28. червня 1916 р. У цій офензиві засипала автора граната й потовкла ногу та поранила руку. Зпід каміння добув його один вояк. На перевязні („Hilfsplatz") перевязали ногу й руку й відіслали до шпиталю. У шпиталі було добре.

8-ма поезійка це „Пісня ляндштурми". Зачинається:

Зійшло сонце веснянеє,
Дрібні дощі падуть,
Гей, гей! Дрібні дощі падуть
Ляндштурмові вояченьки
На Італію йдуть...

В 9. поезійці „Чого я тут приїхав?" автор роздумує чого він тут у чужому краю мучиться й голодує й каже:

Не жаль би ми було
Тутки так страдати,
Щоби це був край мій,
Його вбороняти,
Але не чужий тут
Край обороняти,
Такі пусті гори
Кровію зливати.
Не жаль мені булоб
Свою кров пролити,
Щоби в своїм краю
Землю покропити.
Таже мою хату
Москалі рабують,
Поля, сіножати
Ногами талують,
Беруть з села вози,
Коні та корови,
Батьків побивають,
Рабують комори,
А я тут в Тироли
Бороню ті гори,
Серце з жалю плаче,
Не стане ніколи.
Панська політика,
А на нас кайдани,
Вони нас далеко
По світі пігнали.

Гарна поезійка „В поли стою".

Стою нині я у поли,
Де ні хати, ні стодоли,
Ні де сісти, відпочати,
Ні на хвильку задрімати.
Ага! Маю тутки хату!
Одну цельту, три палики.
Пальки забю, цельт розложу,
В своїй хаті ся положу.
Є вже хата збудована,
В середині шутрована,
Лиш брак ліжка та перини,
Під голову подущини...

Правда? Щось нагадує Федьковича! Та автор ледви мав його під рукою, бо писав поезію в поли в Італії.

4. вересня 1917. попався Гринчишин в італійський полон і тепер уже його збірка виповнюється прізонерськими (полоняницькими) віршами. Тут туга за родиною змагається. Поки був у полі, бодай листи приходили від родини та знайомих, а тут і це вірвалося.

І сонце світить і день білий,
А перід мною тьма стоїть
І серце в тугу заблукало
Неначе ся кого боїть.
Ні родини ні знакомих
Тут я не видаю,
Тільки листи звідси тоні
До них посилаю.

Посилає листи, та відповіди на них нема, бо мабуть і не доходять. Італійці знущаються над полоненими. Замість снідання, годують бранців побоями. Сидять у наметах і вийти з них не вільно.

Знущанням і прикростям нема краю.

Провадять нас через місто,
Нарід ся зливае,
Вказуе на нас руками,
З нас ся насміхае.

І нарікае поет:

Сиджу тутки та думаю,
Як я жити тутки маю,
Що без мами і без тата
І без сестри і без брата.
Встаю рано, дощі падуть,
З очей моїх сльози пливуть,
Віє вітер, довівае
Мої сльози обвівае.
Ще не вставав, не збирався,
Вже сльозами повмивався...
Сиджу місяць, сиджу другий,
Третій наступае,
А вжеж мені молодому
Жалю не вистае...
Не вистае мені жалю,
Не стае тужити,
Бо не знаю поки маю
Тут я так бідити.

Дали полонених до двора на роботу, „до патрона". За десять годин роботи платять пятьдесять сотиків. Як повернуть до табору, кожний оповідае, що робив. Одні косили, иньші орали волами, иньші копали, а ще иньші возили сіно. Всі нарікають, що мусіли працювати без спочинку. Навіть у неділю не лишали їх без праці. Кажуть носити з ліса дрова. Піддержує їх тілько надія, що може війна скінчиться.

Може стануть чисті гори
За Божої волі,
Стане війна европейська,
Ми вийдем з неволі,
Але нині стоять ще
Бої по Европі,
То мусимо ще копати
Рови у болоті.

Зголосився автор як недужий і не признали його недужим та ще за кару скували йому руки назад і привязали до тополі.

Як привязали мене до тополі,
Тоді взялись ще з мене сміятись,
Та ще казали мені попритому
З тополі ворони зганяти.

Вкінці прийшла вістка, що війна скінчилася.

А як війна скінчилася,
Ми в лісі робили,
А по школах, по костьолах
Фани виставляли.
І по містах по всіх домах
Виставляли фани,
По всім краю по костьолах
Дзвони видзвоняли.
Четвертого в понеділок
День свята зробили,
Перед кождов хатов в вечір
Огні ся палили.
Палять огні зі соломи,
Не жалують праці,
Тільки кричать голосами:
„Vivo, vivo pace!"
На дорозі, кого здиблем,
Кождий повідае,
Що поїдемо до дому,
Війна кінець мае.

Та довго прийшлося ждати полоненим на поворот:

Минув місяць, минув другий,
А ми далі ждали,
Копаючи ті облоги,
Як спершу копали!

Описує поет і святий вечір у неволі.

Нині свято, прийшли знову,
А я сумний сиджу,
Крутить тугою неволя,
Аж світа не виджу.
Ой згадував я, як вечеряв,
Я, батько, і мати
А потому ішов з дому
Ще колядувати.
А я нині на чужині
Замкнений в неволі,
Ані вийти нігде з хати,
Ані тут колядувати.
Не потреба більше горя,
Колядує тут неволя...

Вкінці в березні 1920 р. діждався поет волі. Вже в Відні пише він:

Як ся маеш, моя рідне,
Я з чужини приблукав,
Горе було у чужині,
Що про тебе но-м думав.
Не жалуйся, моя рідне,
Що-м так довго забував,
Був замкнений у кайданах,
Та на відмок довго ждав...

Як бачимо, вся збірка це неначе віршований дневник. Вірші прості, невишукані та щирі й не без поезії.

Другий такий народній поет це **Онуфрій Онуфрик із Пукова** теж під Рогатином. Це вже самі „невольницькі думи".

Не дивуйся красний світе,
Що я сумно жию так,
Хоч молоді літа маю,
Не звеселюся ніяк.
Най веселий я здаюся,
А на серці вся туга,
Бо з дитинства я журився,
Щастя мого десь нема.
А родина на Вкраїні,
Що найкраще я згубив,
Ах, Боже мій милосердний,
Нащо я ся народив.
Іде думка за думкою,
Як той листок по воді,
Ах, Боже мій милосердний,
Пішли мої марне дні.
У городці росте рожа,
Там то зацвив красний цвіт,
Ах Боже мій милосердний,
Так ми іде марне вік. —

А в иньшій поезії:

Дослужився жовнір слави
В полі на війноньці,
Тепер сидить у неволі
В чужій сторононці...
Воював я штири роки,
Тяжко бідував я...
На останок до неволі
Такой ся піддав я.
Як ішов я та до бою
Та взяв штурмувати,
Обступили Таліяни,
Мусів ся піддати.
Обступили Таліяни,
Скричали: „аванті",
Втікай, втікай, кидай гвера,
Хоч не маеш мантлі.

В иньшій „думі военній" (як зве її автор) описує як то він пішов на війну в 36 р. життя.

Пахучу вонь з прекрасних жнив,
Заносив вітер з наших нив,
[illegible] рідню свою,
Судьба судила йти на війну.

(Конець буде).

Тарас Шевченко.

ХОЛОДНИМ ВІТРОМ ОД НАДІЇ УЖЕ ПОВІЯЛО.

Минули літа молодії...
Холодним вітром од надії
Уже повіяло. Зима!...
Сиди один в холодній хаті:
Нема з ким тихо розмовляти,
Ані порадитись, — нема,
І нікогісінько нема.
Сиди-ж один, поки надія
Одурить дурня, осміе,
Морозом очі окуе,
А думи гордії розвіе...
Як ту сніжину по степу...
Сиди-ж один собі в кутку,
Не жди весни, святої долі!
Вона не зійде вже ніколи
Садочок твій зазеленить,
Твою надію оновить,
І думу вольною на волю
Не прийде випустить... Сиди —
І нічогісінько не жди!...

ДЕЩО ПРО ХЛІБ.

—o—

Історія не все є справедлива для винахідників. Бо приміром про це, кому завдячуємо важні для життя предмети, не каже нішо або дуже мало. Не багато, здається, знае, що хліб відкрили Фенікійці. Печення хліба мае походити від Єгиптян і Греків. Від них щойно около 168-го року перед Христом навчилися пекти хліб Римляне. Хоч на ріжні способи приладжували хліб і ріжно мололи, то він віддавна остався такий самий.

Головним питанням було все, чи збіже на хліб уживати з отрубами. Славний німецький фізіольог проф. Рубнер рішився недавно (в праці, яку предложив пруській академії наук) за хлібом без отрубів. Опихати збіже порадно з економічних і здоровних причин. Рубнер заперечує твердження, бутьто би хліб із муки з отрубами був здоровший. Бо вірили, що страви є лише тоді стравні, коли їх їсти з солею, яка з природи є в поживі. Отже нібито й отруби повинні бути в хлібі. Хліб із муки грубо меленої мае нібито ділати добре на зуби і на травлення. Одначе докладні досліди виказали, що поживна вартість хліба стоїть у відворотній пропорції до сили вимелення. При малім вимеленню мав хліб найбільше поживної сили. Доказано також, що у хлібі з отрубами білок дуже тяжко травиться. Лушпинки отрубів шкодять навіть найсильнійшим квасам травлення.

Поручали хліб із отрубами й тому що нібито він мае більше вітамінів. Про риж знали, що лише його лушпинки містять потрібні для життя вітаміни та що тяжко можна занедужати, коли постійно їсти лущений риж. Одначе нові досліди над скількістю вітамінів у хлібі виказали цікаві висліди, а саме, що пшеничний або житний хліб, з отрубами або без них, мае однакову скількість вітамінів зглядно їх брак. Хліб — каже Рубнер — взагалі не є важний як доставець вітамінів, тому при меленню не треба брати під увагу скількости вітамінів.

Який хліб їсти: житний чи пшеничний? На це зчаста ставлене питання відповідае Рубнер **у користь пшеничного хліба.** Один гектар пшениці дае около 20 процент більше можливих для травлення складників а 70 процент більше білка як жита. Коли відживляемося найгарнійшим пшеничним хлібом, то лише два процент поживних складників пропадае наслідком виділювання тілом, а при житньому хлібі майже 9 процент.

Не хочеться вірити, а воно таки є правда, що чоловік багато днів може жити самим хлібом. Навіть покриваеться тоді запотребування вапна для організму. Для дитини само вапно, яке є в хлібі, не вистарчае. На стало, самособою, і хлібом годі живитися, не вистарчить ні білку ні соли. Не згадується вже тут, що таке відживлювання самим хлібом стаеться противне. Всетаки проф. Рубнерови вдалося зробити спроби на чотирох людях, що чотири тижні жили виключно хлібом і водою. Всі чотири одержували ріжний хліб. Від 60% вимелення і 40% відчислення отрубів до 95% вимелення і 5% відчислення отрубів. І показалося, що хліб, який мав найменше отрубів, був найпоживнійший. Самі отруби можна багато кориснійше ужити як корму для домашніх звірят.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ ЩАСЛИВОГО ПОДРУЖЖЯ.

Англійська газета „Ліберті" звернулась до своїх читачок зложити десять заповідей щасливого подружжя; а за найкращу розвязку визначила нагороду. Нагорода припала пані Мей Гвілер. Ось її заповіди: 1. І після твого весілля ти не повинен гірше зодягатися як передше. Памятай, що „лови" щоправда скінчилися, але що ти тепер мусиш задержати „добичу". 2. Памятай, що для щастя передусім потрібне добре здоровля, а що добре здоровля немислиме без доброго травлення і тому залежить від доброї кухні. Тому старайся, щоби була добра кухня — то не коштуе багато більше, і небаром побачиш, який він буде вдячний. 3. Будь весела з того, коли він матиме кілька днів свобідних від своїх орудок і тоді не використовуй його для цього, щоби виручитися до загального порядкування й чищення в хаті, лише вмовляй в нього, що він потребуе відпочинку й відішли його кудись на кілька днів. Він вернеться фізично й духово відсвіжений й буде вдячний тобі від щирого серця. 4. Не роби ніколи насмішливих уваг про його свояків і приятелів. Усе памятай, чим ти є для нього а ніколи не втратиш поваги в його очах. 5. Не попадай в спазму (в корчі), коли він носить краватку, яка тобі не подобаеться, або що курить цигаро, якого диму ти не терпиш. Памятай, що ти щонайменше маеш таке право до власного смаку як і він. 6. Будь одушевлена, коли він є одушевлений, навіть колиб він одушевлявся якоюсь гарною жінкою. Дуже рідко є такі жінки, що признали би добрі прикмети иншій жінці. А ти власне повинна бути тою рідкою жінкою. Памятай, що чим гарнійше ти думаеш, тим більше поважае він тебе. Не будь мужеська, помятай, що ти жінка. 7. Коли він приносить тобі до дому якийсь маленький дарунок, який ти могла би щойно тоді зужити, колиб ти була муринкою, то обійми його за шию й подякуй йому щирим поцілуем за солодкий дарунок. 8. Колиб йому приключилося щось неприемного, то доложи всіх сил, щоби це переміниiти в жарт. Неодну трагедію можна вже було усунути жартом, а нераз річи, що менше важать як воздух, знищили подружя. 9. Не відкопуй трупів. Хай минувшина останеться минувшиною. Суперечка найнастійще є першим кроком до розводу. 10. Памятай все слова священика, який вінчав вас: „...люби, поважай і доглядай його, чи він здоров чи хорий, все инше забудь і лише до нього будь привязана..." І колиб він підуладав, то саме тоді видержи при його боці, бо з кождого чоловіка може ще бути герой — задля жінки.

І як десять заповідей божих можна вмістити в одному реченні: „Люби Бога і ближніх" так десять заповідей домашнього життя можна обняти чотирма словами: „Будь люблячою і терпеливою".